

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 7CoP/371/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7112205501
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 11. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Frederika Zozuláková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2013:7112205501.4

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti H. G. T. nar. XX.XX.XXXX a N. Y. T. nar. XX.XX.XXXX zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach detí rodičov matky G. T. nar. X.X.XXXX bývajúcej v A. č. XXX zastúpenej JUDr. Melániou Knopovou advokátkou so sídlom v Košiciach na Štúrovej ul. č. 20 a otca Ing. H. T. nar. XX.X.XXXX bývajúceho v K. - R. na Q. T. T. XXXX/X v Českej republike v konaní o návrhu otca na návrat maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu o odvolaní otca proti uzneseniu Okresného súdu Košice I z 3.9.2013 č.k. 11P 26/2012-599 takto

rozhodol:

Zrušuje uznesenie a vracia vec na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým uznesením zamietol návrh otca na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým žiadal, aby súd nariadil stretnutie maloletých detí H. G. T. a N. Y. T. s ich otcom Ing. H. T. v objekte neziskovej organizácie Miesto pod slnkom na adrese Hlavná 68 v Košiciach 20.9.2013 v čase od 9.30 hod. do 13.30 hod.. Ďalej, aby súčasne priznal prarodičom detí Ing. D. T. a Ing. T. T. právo stretnúť sa so svojimi vnúčatami v rovnakej dobe a na tom istom mieste a matke uložil povinnosť deti na stretnutie pripraviť a v určený termín na začiatok stretnutia deti na miesto priviesť a odovzdať otcovi a uložiť jej povinnosť nenarušovať svojou prítomnosťou súkromie tohto stretnutia.

Súd prvého stupňa v rozhodnutí citoval ust. § 102 ods. 1, § 75 ods. 1, 2, § 76 ods. 1 písm.f/ O.s.p. a § 14a ods. 1 písm.c/ zákona č. 371/2004 Z.z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky v platnom znení a konštatoval, že súd v konaní postupuje v zmysle právnych predpisov záväzných pre Slovenskú republiku vrátane Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a Dohovoru č. 119/2001 Z.z. o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, ktoré v spojení s ust. čl. 1 ods. 2 Ústavy SR majú prednosť pred vnútroštátnymi predpismi, čo znamená, že súdy sa musia nimi riadiť a rozhodovať v súlade s nimi. Cieľom Dohovoru je zabezpečiť okamžitý návrat detí, ktoré boli neoprávnene premiestnené do niektorého štátu alebo sú v ňom zadržované. Haagsky dohovor stavia medzi svoje popredné ciele obnovenie status quo prostredníctvom okamžitého návratu dieťaťa, sleduje snahu obnoviť situáciu zmenenú jednostranne a násilne osobou, ktorá neoprávnene zadržáva dieťa v inej krajine, aby meritórne rozhodnutie o opatrovníckom práve vydali orgány štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt predtým, ako bolo premiestnené. Dohovor nerieši problém rozhodovania o tom, kto má opatrovnícke práva k deťom, pretože spor vo veci samej, t.j. o opatrovníckych právach sa má uskutočniť pred príslušnými orgánmi štátu, kde mali deti svoj obvyklý pobyt predtým, ako boli premiestnené. Konštatoval, že z pripojených listinných dokladov vyplýva, že na Okresnom súde Košice - okolie prebieha konanie pod sp.zn. 19P 89/2011 ohľadne úpravy práv a povinností rodičov k maloletým deťom. V uvedenom konaní bola vykonaná aj úprava styku otca s maloletými deťmi. Konanie vedené na Okresnom súde Košice I pod sp.zn. 11P 26/2012 je takzvané únosové konanie. Podľa jeho názoru

nie je oprávnený nariadiť predbežné opatrenie, pretože nie je opatrovníckym súdom maloletých detí. Po rozhodnutí Okresného súdu Košice I vo veci 11P 26/2012 ohľadne návratu maloletých detí do krajiny ich obvyklého pobytu následne všeobecný súd v krajine obvyklého pobytu maloletých detí sa bude zaoberať úpravou rodičovských práv a povinností. Vyjadril názor, že v danom prípade nie sú splnené zákonné podmienky pre nariadenie predbežného opatrenia v znení návrhu otca. To znamená, že Okresný súd Košice I vo veci 11P 26/2012 rieši otázku obvyklého pobytu maloletých detí. V inom konaní ako únosovom nemá právomoc konať a rozhodovať o obvyklom pobyte maloletých detí, pretože ide o špeciálnu úpravu, ktorá vyplýva z Dohovoru a podľa § 14a ods. 1 zákona č. 371/2004 Z.z. na konanie vo veciach vrátenia maloletého dieťaťa, ktoré bolo neoprávnene premiestnené alebo zadržané. V uvedenom konaní teda súd nemôže nariadiť predbežné opatrenie v znení, ako žiadal otec a preto návrh otca zamietol.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie otec, v ktorom uviedol, že svoj návrh na nariadenie predbežného opatrenia odôvodnil predovšetkým tým, že je mu dlhodobo znemožňovaný prirodzený kontakt s deťmi, s ktorými sa naposledy osobne stretol 8.3.2013 v dopoludňajších hodinách v budove ÚPSVaR Košice a posledný telefonický kontakt s deťmi sa uskutočnil 6.4.2013. Poukázal na zrejmé nebezpečenstvo, že pokiaľ sa s ním maloleté deti nebudú stretávať, ako aj s ostatnými českými príbuznými, dôjde veľmi pravdepodobne k vážnemu narušeniu rodinných väzieb detí k otcovi (k prarodičom). Toto narušenie vzájomných vzťahov môže do budúcnosti nadobudnúť takú intenzitu, že vážne ohrozí, či znemožní výkon meritórneho rozhodnutia o návrate maloletých detí do Českej republiky, teda do krajiny ich obvyklého pobytu pred neoprávneným zadržaním, resp. premiestnením na územie Slovenska. Vyjadril názor, že na uvedenú skutkovú situáciu je úplne aplikovateľný § 74 ods. 1 O.s.p.. Úplne sa stotožňuje s názorom súdu prvého stupňa v tom, že konanie vo veci samej, t.j. opatrovnícke konanie má prebehnúť v krajine obvyklého pobytu detí, t.j. v Českej republike, avšak zásadne nesúhlasí s názorom súdu prvého stupňa, že súd v rámci takzvaného únosového konania nie je oprávnený nariadiť predbežné opatrenie, ktorým by zabezpečil kontakt odlúčeného rodiča spolu s ďalšími odlúčenými príbuznými s unesenými deťmi. Podľa jeho názoru je súd naopak povinný dbať na to, aby odlúčený rodič nestratil s unesenými deťmi kontakt a neboli tak narušené ich rodinné väzby v priebehu konania. Tento pozitívny záväzok súdu vyplýva z Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí v spojení s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd prijatým v Ríme 4.11.1950 v znení neskorších dodatkových protokolov v spojení s Dohovorom o právach dieťaťa prijatým v New Yorku. Rovnakého názoru bol aj zákonodarca v Českej republike, preto bol v ČR 16.7.2008 prijatý zákon č. 295/2008 Sb., ktorým bol novelizovaný Občiansky súdny poriadok a táto novela zaviedla do O.s.p. zvláštny typ sporového konania - konanie o návrat maloletého dieťaťa vo veciach medzinárodných únosov detí. Podľa uvedených ustanovení je súd povinný aj bez návrhu urobiť vhodné opatrenia k zabezpečeniu podmienok pre vrátenie dieťaťa a tieto opatrenia sa týkajú predovšetkým súdneho dohľadu nad pohybom dieťaťa na území štátu, zabráneniu dieťaťu opustiť územie štátu bez súhlasu súdu a zabráneniu narušenia osobných väzieb medzi dieťaťom a žalobcom. Súd je ďalej v tomto konaní na návrh žalobcu povinný dočasne upraviť styk žalobcu s dieťaťom, ak žalobca osvedčí právo na starostlivosť o dieťa. Ďalej uviedol, že naliehavosť prijímania týchto opatrení, ktoré zabránia vzájomnému citovému odlúčeniu rodiča a detí, narastá úmerne s dĺžkou konania. Zo všeobecne známych poznatkov vývojovej psychológie detí možno vyvodiť, že naliehavejšia bude situácia, pokiaľ sa únos týka maloletých detí predškolského veku, pretože menšie deti vnímajú beh času omnoho rýchlejšie. S ohľadom na vyššie uvedenú argumentáciu sa domnieva, že súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil svoju právomoc k prijatiu predbežného opatrenia ohľadne styku otca s deťmi v takzvanom únosovom konaní podľa Dohovoru. Vzhľadom na to, že odvolací súd bude rozhodovať o odvolaní až po termíne, ktorý stanovil vo svojom návrhu, domnieva sa, že odvolací súd by mal za tejto situácie rozhodnutie súdu prvého stupňa zmeniť tak, že návrh sa nezamieta a uložiť súdu prvého stupňa prijať opatrenia, ktorými zabezpečí jeho styk s maloletými deťmi v priebehu ďalšieho konania. Aj v prípade, ak by súd prvého stupňa na pojednávaní 23.9.2013 meritórne rozhodol vo veci únosu, vyjadril názor, že odvolací súd by mal prijať jeho argumentáciu a zmeniť rozhodnutie v zmysle jeho odvolacieho návrhu, nakoľko je pravdepodobné, že únosové konanie bude pokračovať aj v druhom stupni, prípadne bude prebiehať konanie o výkon rozhodnutia.

Kolíznym opatrovníkom vo vyjadrení k odvolaniu otca uviedol, že v prípade, ak odvolací súd dospeje k záveru, že Okresný súd Košice I je oprávnený v konaní o návrat maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu

nariadiť predbežné opatrenie na zabezpečenie styku otca s maloletými deťmi, navrhuje uznesenie Okresného súdu Košice I z 3.9.2013 č.k. 11P 26/2012-599 zrušiť a rozhodnúť, že otec je oprávnený stretnúť sa s maloletými deťmi H. G. a N. Y. v priestoroch neziskovej organizácie Miesto pod slnkom n.o., Hlavná č. 68 v Košiciach s tým, že styk otca s maloletými deťmi sa uskutoční za prítomnosti matky maloletých detí G. T.. Nezisková organizácia Miesto pod slnkom n.o. poskytne svoje priestory k realizácii styku. Úrad opakovane požiadal o možnosť uskutočniť stretnutie otca s deťmi v priestoroch neziskovej organizácie Miesto pod slnkom. Zo strany neziskovej organizácie boli navrhnuté dva termíny a to 18.11.2013 o 10.00 hod. a 25.11.2013 o 10.00 hod., pričom konkrétny termín možného stretnutia ponechávajú na rozhodnutí súdu.

Matka sa k odvolaniu otca nevyjadрила.

Odvolací súd preskúmal uznesenie súdu prvého stupňa podľa § 212 ods. 2 písm.a/, 3 O.s.p. bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil, keď v rámci skúmania podmienok konania o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia meritórne návrh otca zamietol s odôvodnením, že v konaní o návrat maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu nemá právomoc o takomto návrhu otca rozhodnúť. Konanie súdu prvého stupňa je teda postihnuté takou procesnou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Podľa § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 104 ods. 2 O.s.p., ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví.

Podľa § 105 ods. 1 O.s.p. súd skúma miestnu príslušnosť iba podľa § 88. Ak však navrhovateľ vystupuje v rôznych veciach opätovne ako navrhovateľ alebo ak miestnu príslušnosť namieta odporca, súd skúma miestnu príslušnosť aj podľa § 84 až 87. Súd skúma miestnu príslušnosť prv, než začne konať o veci samej. Neskôr ju skúma len na námietku účastníka, ak ju uplatní najneskôr pri prvom úkone, ktorý účastníkovi patrí. Podľa ods. 4 citovaného ustanovenia právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú zachované.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia jednoznačne vyplýva, že súd prvého stupňa skúmal podmienky konania o návrhu otca na nariadenie predbežného opatrenia podľa § 103 O.s.p. a dospel k záveru, že v súlade s ust. § 14a ods. 1 písm.c/ zákona č. 371/2004 Z.z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky v platnom znení je oprávnený konať o návrhu otca na nariadenie návratu maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu, ale nie je oprávnený rozhodnúť o nariadení predbežného opatrenia v zmysle návrhu otca. Zároveň poukázal na prebiehajúce konanie na Okresnom súde Košice - okolie o úprave práv a povinností rodičov k maloletým deťom vedené pod sp.zn. 19P 89/2011. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že v konaní o návrat maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu, na ktoré je v zmysle ust. § 14a ods. 1 písm.c/ zákona č. 371/2004 Z.z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky v platnom znení príslušný Okresný súd Košice I, pokiaľ ide o konanie vo veciach vrátenia maloletého dieťaťa, ktoré bolo neoprávnene premiestnené alebo zadržané pre obvody Krajského súdu v Košiciach a Krajského súdu v Prešove, nie je miestne príslušný na konanie o predbežnom opatrení vo veci starostlivosti súdu o maloletých v zmysle ust. § 88 ods. 1 písm.c/ O.s.p., podľa ktorého je výlučne miestne príslušným súd, v obvode ktorého má maloletý na základe dohody rodičov alebo rozhodnutia súdu, prípadne iných rozhodujúcich skutočností svoje bydlisko, ak ide o vec starostlivosti o maloletých, konanie o osvojitelnosti, o osvojenie alebo povolenie uzavrieť manželstvo maloletému. V zmysle ust. § 105 ods. 1 vety prvej O.s.p. je súd povinný skúmať svoju miestnu príslušnosť podľa § 88. Nedostatok podmienok konania v tomto prípade spočívajúci v miestnej nepríslušnosti nie je možné riešiť meritórnym rozhodnutím a to zamietnutím návrhu otca na nariadenie predbežného

opatrenia, v rámci ktorého je súd povinný skúmať, či existujú okolnosti vyžadujúce okamžitý zásah súdu do pomerov účastníkov konania a či navrhovateľ naliehavosť nariadenia predbežného opatrenia dostatočne osvedčil. Súd prvého stupňa po zistení, že nie je príslušný o návrhu otca rozhodnúť, mal vec podľa ust. § 105 ods. 2 O.s.p. postúpiť príslušnému súdu a o tomto postúpení upovedomiť účastníkov konania.

Vzhľadom na to, že bydlisko maloletých detí, resp. miesto, kde sa maloleté deti momentálne zdržiavajú, je v obci A., v územnom obvode Okresného súdu Košice - okolie, na ktorom je navyše vedené konanie o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom pod sp.zn. 19P 89/2011, je tento súd zároveň miestne príslušný rozhodnúť aj o návrhu otca na nariadenie predbežného opatrenia. Odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že skúmanie právomoci Okresného súdu Košice - okolie pre rozhodnutie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností vo veci samej je právne bezvýznamné pre konanie o nariadení predbežného opatrenia s poukazom na čl. 20 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, z ktorého vyplýva, že v naliehavých prípadoch nebránia ustanovenia tohto nariadenia súdom členského štátu prijať predbežné opatrenia vrátane ochranných opatrení ohľadne osôb alebo majetku v tomto štáte, ktoré sú dostupné podľa právneho poriadku tohto členského štátu, aj keby podľa tohto nariadenia mal právomoc rozhodovať vo veci samej súd iného členského štátu. Platnosť opatrení zanikne, len čo súd členského štátu, ktorý má právomoc podľa tohto nariadenia rozhodovať vo veci samej, prijal opatrenia vyžadované situáciou.

Vo vzťahu k odvolacím námietkam otca odvolací súd konštatuje, že Dohovor ani Nariadenie neurčujú, ktorý súd alebo orgán štátu je oprávnený rozhodovať o návrate maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu ani o ostatných otázkach starostlivosti o maloletých a túto ponecháva na vnútroštátnu procesnoprávnú úpravu každého členského štátu, z uvedeného preto nie je možné vyvodiť, že súd alebo iný orgán štátu príslušný na rozhodnutie o návrate maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu je príslušný aj na vykonávanie opatrení vo vzťahu k výkonu rodičovských práv a povinností, prípadne úpravy styku.

Nedostatok niektorej z podmienok konania vždy spôsobuje, že súd nesmie vydať meritórne rozhodnutie, pokiaľ nebude odstránená (uznesenie NS ČR 20Cdo 2071/08). Vo vzťahu k (ne)možnosti odvolacieho súdu rozhodnúť meritórne o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je potrebné dodať, že k podmienkam konania na strane súdu patria také vlastnosti, ktoré vymedzujú jeho práva a povinnosti ako orgánu štátu konať a vydať rozhodnutie. Takouto vlastnosťou je nepochybne aj funkčná príslušnosť, úprava ktorej dáva odpoveď na otázku, ktorý súd je príslušný konať a rozhodnúť o veci v inštančnom postupe. Chýbajúca funkčná príslušnosť na prejednanie určitej veci predstavuje neodstrániteľný nedostatok podmienky konania (uznesenie NS SR 1Cdo V 2/2011). Vzhľadom na to, že odvolací súd nie je funkčne príslušný rozhodnúť o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia v prvom stupni, odvolací súd zrušil uznesenie súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm.h/ O.s.p. a podľa ods. 2 tohto ustanovenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, ktorého povinnosťou bude vylúčiť návrh otca na nariadenie predbežného opatrenia o úprave styku na samostatné konanie (spolu s ostatnými podaniami účastníkov konania týkajúcimi sa konania o predbežnom opatrení vrátane tohto uznesenia odvolacieho súdu) a postúpiť vec Okresnému súdu Košice - okolie, ktorý o návrhu meritórne rozhodne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.